

HIFZI TOPUZ

Başın Öne Eğilmesin

SABAHATTİN ALİ'NİN ROMANI

Remzi Kitabevi

Hıfzı Topuz'un Öteki Kitapları:

Roman

Meyyâle (1998), *Taif'te Ölüm* (1999), *Paris'te Son Osmanlılar* (1999), *Hatice Sultan* (2000), *Gazi ve Fikriye* (2001), *Çamlıca'nın Üç Güllü* (2002), *Devrim Yılları* (2004), *Tavcan* (2005), *Başın Öne Eğilmesin [Sabahattin Ali Romanı]* (2006 – 36. Orhan Kemal Roman Armağanı, 2007), *Özgürlüğe Kurşun* (2007), *Kara Çılgılık [Lumumba Romanı]* (2008 – Afrika Barış ve Dostluk Ödülü), *Abdülmecit* (2009), *Hava Kurşun Gibi Ağır [Nâzım Hikmet Romanı]* (2011), *Elbet Sabah Olacaktır [Tevfik Fikret Romanı]* (2012), *Vatanı Sattık Bir Pula [Namık Kemal Romanı]* (2013), *Çılgın ve Özgür [Neyzen Tevfik Romanı]* (2014), *Paris'te Bir Türk Ressam [Fikret Muallâ Romanı]* (2014), *Şanlı Kanlı Yıllar* (2017), *Nevbahar* (2018).

İnceleme-Araştırma

L'information Internationale dans la Presse Turque (Strasbourg, 1961), *Basın Sözlüğü* (1968), *Kara Afrika* (1970), *Caricature et Société* (Paris, 1974), *Uluslararası İletişim* (1985), *İletişimde Karikatür ve Toplum* (1985), *Lumumba* (1987), *Kara Afrika'da İletişim* (1987), *Journalist: Status, Rights and Responsibilities* (Prag, 1989), *Basında Tekelleşmeler* (1989), *Yarımın Radyo-TV Düzeni* (1990), *Siyasal Reklamcılık* (1991), *Dünya Karikatür Tarihi* (1997), *Dünyada ve Türkiye'de Kültür Politikaları* (1998), *Türk Basın Tarihi* (1973, 1996, 2003), *Kara Afrika Sanatı* (2016).

Anı

Elveda Afrika, Hoşça Kal Paris (2005), *Fikret Muallâ* (2005), *Paris '68: Bir Devrim Denemesi* (2008), *Bana Atatürk'ü Anlattılar* (2010), *Gülümseyen Anılar* (2011), *Ardından Yıllar Geçti* (Öner Ciravoğlu ile, 2013), *Gizli Aşklar* (2015), *Atatürk Sesleniyor* (2016), *Bir Zamanlar Nişantaşı'nda* (2017).

Başlıca Ödülleri:

Sertel Demokrasi Ödülü (1998), Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü Ödülü (2003), Lions Kulüpleri Federasyonu Atatürk Barış Ödülü (2004), Osmangazi Üniversitesi Onursal Doktora Ödülü (2005), Orhan Kemal Roman Armağanı (2007), Uluslararası İletişim Araştırmaları Birliği 50. Yıl Ödülü (Paris, Unesco, 2007), Aydınlanma Onur Ödülü (2012-Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği), Lubumbashi İletişim Fakültesi Onursal Doktora Unvanı (2013), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kültür Hizmeti Onur Ödülü (2014), Galatasaraylılar Derneği Onur Ödülü (2014), Aydın Üniversitesi Afrika Dostları Ödülü (2016), Şişli Belediyesi Kitap Haftası Ödülü (2017), Ömür Boyu Basın Başarı Ödülü (Büyükçekmece Belediyesi, 2017) Aydınlanma Ödülü (Beşiktaş Atatürkçü Düşünce Derneği, 2017).

HIFZI TOPUZ

Başın Öne Eğilmesin

Sabahattin Ali'nin Romanı

Orhan Kemal
Roman Armağanı
(2007)

Remzi Kitabevi

BAŞIN ÖNE EĞİLMESİN / Hıfzı Topuz

© Remzi Kitabevi, 2006

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Öner Ciravoğlu

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1150-1

BİRİNCİ BASIM: Eylül 2006

ON SEKİZİNCİ BASIM: Ekim 2018

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul
Tel (212) 629 4783

Birkaç Söz

Ölüme Uzanan Yolculuk

Gençlik Yılları

Hapishane Mektupları

Umutsuz Aşk: Ayşe

Aliye

Savaş Sonrası Ankara

Demokrasi Girişimleri

Görüşler, Yeni Dünya, Tan ve 4 Aralık

Markopaşa

Zor Günler

Kamyon Macerası

Kaçış

Ek Bilgiler

Meraklısı İçin...

Birkaç Söz

Ben Sabahattin Ali olayına *Eski Dostlar* kitabımda da değinmiştim. O kitap yayınlandığında pek çok okuyucum Sabahattin Ali'nin yaşamını daha geniş bir biçimde ele almamı önerdi. Konuyu biyografi olarak yazmak kitaba kuru bir hava verebilirdi. Kurmacanın olanaklarından yararlanmak bana daha çekici göründü. Ama nasıl bir kurmaca? Gerçekleri hiç bozmadan, abartmadan, olayları ve mektupları konuşmaya dönüştürerek, konuya gerekli ayrıntıları katarak bir kurmaca...

Kitabın en güç yanı Sabahattin Ali'nin öldürülmesi olacaktı. Giz perdesi sadece aralanmış, bu yolda çeşitli varsayımlar ortaya atılmış ama cinayetin nasıl işlendiği açıklanmamıştı.

Ortada korkunç bir cinayet vardı. Çeşitli tanıkların sözleri ve yapılan araştırmalar Istrancalar'daki kaçırma olayının onu yok etmek için önceden tasarlandığını göstermiyordu. Yani Ankara'dan "vur emri" verilmiş değildi. Amaç her türlü şiddete başvurarak Sabahattin Ali'yi konuşturmak.

Ama bu işi üstlenenler görevlerini çok aşarak canavarca davranışlarıyla, insanlık dışı ve düşmanlık duygularıyla onun canına kıydılar. Sonradan Karanlık Güç'ün koruması arkasına sığındılar. Devleti sanık durumunda bıraktılar. Karanlık Güç de katillere sahip çıktı. Bu da insanların devlete olan güvenini sarstı.

Aradan bunca yıl geçti, hâlâ o suçu işleyenlerin kimlikleri açıklanmadı.

Sabahattin Ali olayı "Faili Meçhul" cinayetler dosyasına kaldırıldı. Nice yıldır bunca yazar, bunca politikacı "Bu iş artık aydın-

lansın!” diye bağırdılar. Karanlıklardan hiçbir ses gelmedi. En son CHP Milletvekili Mustafa Gazalcı’nın Meclis’e sunduğu öneri de güme gitti. Katiller çoktan öldü ama devlet hâlâ nedensiz bir inatla onları koruyor. Ne korkunç bir olay!

Olayın bir de şu yanı var: 1946-50 yılları dünyada Soğuk Savaş dönemidir. ABD bütün ülkelerde, Avrupa’da, Ortadoğu’da ve Uzak Doğu’da, Latin Amerika’da ve hatta Kara Afrika’da Sovyet etkisine ve komünizme karşı baraj oluşturmak ve her türlü sosyalist eğilimleri önleme telaşı içindedir. Bu amaçla her yerde çeşitli komplolar oluşturulmuştur. Birçok ülkede işbirlikçi iktidarlar kaderlerini ve çıkarlarını yeni emperyalizme bağlamış ve onların suç ortağı olmuşlardır. Bu arada sola karşı milliyetçilik akımları desteklenmiş, kıskırtmalara girişilmiş ve sosyalist partiler kapatılmıştır.

Türkiye’de 4 Aralık “Tan ve Görüşler Olayı” bunun en somut örneklerinden biridir. *Markopaşa*’ya ve o türden gazetelere yapılan saldırıların temelinde bu sindirme politikası yer alır.

Sabahattin Ali olayı “Faili Meçhul” bir cinayet sayılamaz. Bu cinayet bizde global terörün ilk uygulamasıdır. Katil diye yakalanan ve suçu üstlenen Ali Ertekin tetikçi bile değildir. Ne katil ya kalınmıştır, ne de tetikçiler.

Sabahattin Ali bizde yeni emperyalizmin ilk kurbanı olmuştur. Bu cinayeti daha sonraki yıllarda bağımsızlığı, laik ve demokratik düzeni savunan Atatürkçülerin öldürülmesi izlemiştir.

Doğan Öz, Bedrettin Cömert, Abdi İpekçi, Cavit Orhan Tütengil, Ümit Kaftancıoğlu, Muammer Aksoy, Çetin Emeç, Turan Dursun, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu, Ahmet Taner Kışlalı cinayetleri hep aynı zincirin halkalarıdır.

Sabahattin Ali olayı tek başına ele alınamaz. Bu cinayet sola karşı tezgâhlanan bir stratejinin ilk ürünüdür.

Ben burada Sabahattin Ali’yi geniş açıdan ele almak istiyorum. Yani tüm yaşamı, gençliği, aşkları, Sertellerle ve Nâzım’la olan dostluğu, çektiği acılar, Aydın’da tutuklanması, Konya’da başına gelen felaket, Turancıların saldırısı, Devlet Konservatuarı yılları, *Görüşler* ve *Tan* olayı, *Markopaşa* macerası, kamyonla taşımacılık işi ve kaçış...

Öldürülmesinden üç buçuk ay önce Rasih Nuri İlerilerin evinde gizlendiği günlerde bir akşam yemeğinde birlikte olmamız beni kendisine bağlayan bir olay olmuştu. Onu savunmak, tanıtmak, sevdirmek benim için bir vefa borcuydu. O akşamdan ben de unutulmaz sıcak anılar kaldı. Belki de konuya bu yüzden yaklaştım.

Sabahattin Ali'nin birçok yakını sonradan benim dostum oldu: Abidin Dino, Zekeriya Sertel, Niyazi Ağırnaslı, Pertev Naili ve Hayrünisa Boratav, Aziz Nesin, Vâ-Nûlar, Melih Cevdet Anday, Mehmet Ali Aybar, Mücap Ofluoğlu, Kemal Bekir, Faruk Sayar ve biricik kızı Filiz Ali...

Eşi Aliye Hanım'ı Paris'te Boratavların evinde tanımıştım. Mehmet Ali Cimcoz, Erol Güney, Asaf Halet Çelebi, Niyazi Berkes gibi yakın dostlarıyla da birkaç kez birlikte olmuştuk ama onlara bu konuda hiç soru sormamıştım. Sabahattin Ali'nin romanını yazmayı hiç düşünmemiştim ki...

Bu kitabı yazarken 64 yıllık dostum Rasih Nuri İleri'nin verdiği bilgilerden, Filiz Ali'nin sağladığı notlardan, Avukat Müşerref Cimcoz'un verdiği belgelerden, Sertellerin, Rıfat Ilgaz'ın, Aziz Nesin'in anılarından, Kemal Bayram Çukurkavaklı'nın, Asım Bezirci'nin, Kemal Sülker'in, Atilla Özkırımlı'nın araştırmalarından, Doğan Akın'ın derlediği Ayşe Sıtkı'nın mektuplarından, *Cumhuriyet* arşivinden yararlandım. Turgut Çeviker, Alpaz Kabacalı ve Erdoğan Kantürer'in yardımlarını gördüm. Hepsine teşekkür borçluyum.

Ayrıca bu konuyu işlememi öneren Remzi Kitabevi'nden Yasemin Aktaş'a, arşiv araştırmaları için yardımcım Nilgün Ağat'a ve bu kitabın son biçimini almasında değerli katkıları olan sevgili dostum Öner Ciravoğlu'na teşekkür ederim.

20. yüzyılın en büyük komplolarından birinin kurbanı olan Sabahattin Ali'nin özgürlük savaşlarıyla geçen duygu dolu anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Hıfzı Topuz

I

Ölüme Uzanan Yolculuk

31 Mart 1948 Salı, Sabahattin Ali'nin İstanbul'da son günüydü. Ertesi sabah yalnız İstanbul'dan değil, belki de Türkiye'den uzun bir süre için ayrılacaktı.

Ne kadardı bu süre? Bir yıl mı? Beş yıl mı? Kafasında kesin hiçbir şey yoktu. Nereye gidecekti? Nereye yerleşecekti? Ne yapacaktı? Dergi mi çıkaracaktı? Radyolarda mı konuşacaktı? Ya da eskisi gibi öykü ve roman mı yazacaktı? Gazetecilik mi yapacaktı? Neyle geçinecekti? Cüzdanında topu topu birkaç yüz lira vardı, dışarıda neye yarardı bu para? Kimlerden yardım isteyebilirdi? Yabancı ülkelerde hiçbir yakın dostu da yoktu.

Sabahattin Ali neden yurt dışına çıkmak istiyordu? Kendi kendine şöyle diyordu: Bütün kapılar bana kapandı. Tam bir çıkmazdayım. Bu ülkede yaşanmaz artık. Bu hava beni zehirleyecek. Polis peşimi bırakmıyor. Beni öldürecekler. Gençken amacım öğretmen olmaktı. Oldum, işten atıldılar. Dergi çıkardım, kapattılar. Mahkemelerde ve cezaevlerinde süründürdüler. Başımda daha kaç dava var! Ne olacağım belli değil. Kamyonla taşımacılık yapayım dedim olmadı. Her şey aksi gitti. Hem beş para kazanamadım, hem de borçtan kurtulamadım. Bıktım artık bu tür yaşamdan. Boğuluyorum.

Kurtulmak, kaçmak, ama nereye? Bulgaristan'a bir geçse, gerisi kolay. Oradan Yugoslavya'ya, oradan İtalya, oradan da Fransa'ya...

Sovyetler Birliği'ni düşünmüyordu. Çünkü hiçbir zaman bir parti disiplinine uymak istememiş ve bu yüzden de Türkiye

Komünist Partisi'ne girmemişti. Sınırsız özgürlüğünden asla ödün vermek niyetinde değildi. Sovyetler TKP ile bağlantı kurmamış bir yazarı nasıl bağrına basabilirdi?

12

31 Mart Salı günü kafasında yine hep bu düşünceler vardı. Ama kesin kararını vermişti artık. Ertesi sabah kamyonla yola çıkacaktı. Kararından ne evlerinde kaldığı Mehmet Ali Cimcoz'a ne de onun eşi Adalet'e söz etmişti. Ne sevgili eşi Aliye'ye bu gidişini açıklamıştı, ne de kendinden çok sevdiği kızı Filiz'e. Herkesten gizliyordu bu kaçış planını. Zaman zaman evlerinde kaldığı Mehmet Ali Aybar'ın, Asaf Halet Çelebi'nin ve Vâ-Nûların da bu kaçış tasarısından haberleri yoktu. Onlara sadece artık Türkiye'de yaşamamasının imkânsız olduğunu söylemişti.

Zaten son aylarda kamyonla taşımacılık işine giriştiği için de hiç kimse onun kaçış hazırlıkları içinde olduğunu aklına getirmiyordu. Kaçmaya niyetli olan kişi neden taşımacılık işine kalsın? Sınıra kadar elbette kamyonla gitme zorunluluğu yoktu. Atlar bir otobüse, en yakın sınır kentine gider, oradan da sınıra ulaşabilirdi. Demek ki taşımacılık işine kalkışmasının nedeni sınırı kamyonla geçmek olamazdı.

Yani, Sabahattin Ali gerçekten geçimini sağlayabilmek için kamyonculuk işine girişmiş, bu iş tutmayınca da yurt dışına kaçma kararını vermişti.

Peki, bu kaçış planını kimlerle birlikte hazırlamıştı? Bir tek kişiyle. Bu kişi Edirnekapı'da berberlik yapan Bulgaristan göçmeni, doğru dürüst bir eğitim görmemiş, orta boylu, dar alınlı, yuvarlak gözlü, sinsi bakışlı, hiç güven vermeyen ve kendini komünist sayan karanlık bir adamdı: Berber Hasan Tural.

Hasan Tural 1938'de Türkiye'ye göç ettikten sonra çeşitli işlerde çalışmış, sonra Edirnekapı'da bir berber dükkânı açmış, orada burada komünizmi öven sözler söylediği için de 1946'da komünizm propagandası yapmak suçuyla bir buçuk yıla mahkûm olmuştu.

Berber Hasan'ın cezaevinden bir dostu vardı: Ali Ertekin.

Peki, kimdi bu Ali Ertekin? O da 1910 doğumlu bir Yugoslav göçmeniydi. İlkokuldan sonra Gedikli Erbaş Okulu'na girmiş ve bir süre orduda süvari üstçavuşu olarak hizmet etmişti. Ama ordu-

da silâh çalıp yakalandığı için 1945'te Askeri Mahkeme'ye verilerek dört buçuk ay hapse mahkûm edilmiş ve askerlikten atılmıştı.

Ertekin cezaevinden çıktıktan sonra, işsiz güçsüz dolaşırken burada tanıdığı Berber Hasan'ı bulmuş, o da kendine yurt dışına adam kaçırmayı önermişti. Dışarıya kaçmak isteyen iki kişi vardı. Biri Yüksekalkadırım'da bir fırında çalışan Osman, öteki de İbrahim adında bir kişi. Ertekin bunların ikisini de Kırklareli'nden Bulgaristan'a kaçırmayı başarınca Berber Hasan'ın güvenini kazanmıştı.

Peki, Sabahattin Ali nereden bulmuştu bu sicili bozuk insanları?

Komünizm propagandasından hüküm giymiş Berber Hasan'ı cezaevinde tanımıştı. Cezaevinden çıktıktan sonra bir gün buluşmuşlar ve Sabahattin Ali, Berber Hasan'a Bulgaristan'a nasıl kaçabileceğini sormuştu.

"Kolay ağabey," demişti. "Sen kararını ver, benim bu işleri yapan bir adamım var, Ali Ertekin. Sana tanıtırım. O seni alır, Bulgaristan'a geçirir."

"Bu Ali güvenilir bir insan mı?"

"Elbette Sabahattin Ağabey, sen ne diyorsun? Birkaç ay önce iki adamımızı sınırdan geçirdi. Oralarını karış karış bilir. Süvari üstçavuşluğundan ayrılmıştır. Oralarda görev yapmış, bütün sınır köylerinde dostlar edinmiş bir kardeşimizdir."

Bu konuşmadan birkaç gün sonra Sabahattin Ali'nin kafasındaki her şey somutlaşmaya başladı. Yine toptan beyaz peynir almak için Trakya'ya gidecekti. Kamyonu Kırklareli'nde bırakacak, Ali Ertekin de onu sınıra geçirecekti.

Martin son haftasını Mehmet Ali Cimcozların evinde geçirdi. Birkaç kez Rasih Nuri İleri ile buluştu. Rasih Nuri onun güvendiği bir gençti. 27-28 yaşlarındaydı. Türkiye'nin ilk sosyalistlerinden Milli Mücadele yıllarında *İleri* gazetesinin kurucularından Prof. Suphi Nuri İleri'nin oğluydu.

Sabahattin Ali 1947 Aralık ayında cezaevinden çıktıktan sonra başka bir basın suçundan yargılanıyordu. Yeniden cezaevine düşmemek için Rasihlerin Nişantaşı'ndaki apartmanında gizleniyor-

du. Orada huzurlu iki hafta geçirmişti. Bulgaristan'a kaçma kararını ilk olarak Rasih Nuri'ye anlattı.

Onun da bu tasarıya aklı yattı. Bu kaçış başarılı olursa Rasih Nuri de belki yakın arkadaşı Faruk Sayar'la birlikte aynı yolu izleyerek yurt dışına çıkacaktı.

Sabahattin Ali tam sınırı geçerken özel işaretli bir kartı geriye yollayacaktı.

Rasih Nuri birkaç gün sonra Berber Hasan'ın dükkânına uğrayıp bu kartı alınca operasyonun başarılı olduğunu anlayacak ve kendisi de Faruk'la birlikte bu yoldan sınırı geçecekti.

Sabahattin Ali bu görüşmenin ertesi günü yine Rasihlerin Nişantaşı'ndaki apartmanına geldi. Elinde bir çanta, üzerinde kareli bir spor ceket ve onun üstünde de meşin parka vardı.

Soğukkanlı görünüyor ve gülümsüyordu. Salona girer girmez çantasını ceviz masanın üzerine koydu. Kasketini ve parkasını çıkarttıktan sonra, "Rasih, dedi, bak sana ne getirdim. *Sırça Köşk*'ün müsveddelerini sana hediye ediyorum. Saklarsın."

"Galiba artık yolculuk kesinleşti."

"Evet Rasih, yarın yola çıkacağım. Şimdi izin verirsen şurada son iki mektubumu yazacağım."

Sabahattin Ali, Rasih Nuri'nin çalışma odasındaki masanın başına geçti. Rasih Nuri, "Bak Sabahattin, dedi, burada istediğin kadar kâğıt ve kalem var."

"Teşekkür ederim, hayır. Biliyorsun ben kendi dolma kaleminden başkasını kullanmam."

"Peki, nasıl istersen öyle olsun. Ben seni yalnız bırakayım, sen rahat rahat mektuplarını yaz. Kahve mi istersin çay mı?"

"Sağ ol. Bir kahve içerim, Nailo'ya sesleniver, o güzel yapıyor."

Sabahattin Ali, ilk mektubu eşi Aliye Hanım'a yazdı. Bu mektupta şöyle diyordu:

Çok sevgili karıcığım,

Bu mektubu aldığın zaman ben İtalya'da, Fransa'da veya İngiltere'de olacağım. Filiz'in okulu bitince sizi yanıma alıracacağım. Mehmet Ali Aybar ve Mahmut Dikerdem sizinle ilgilenecek. Size İş Bankası'ndaki hesabımdan para gönderece-

ğim. Rauf Çalışlar da size matbaa parasından gönderecek. Sen benim tutumlu karıcığımıdır, idare etmeye çalışırsın. Filiz'i ve seni hasretle binlerce defa kucaklar, dudaklarından öperim.

Sabahattin

15

Mehmet Ali Cimcoz'a mektup da şöyleydi:

Sevgili Mehmet Ali,

Bu mektubu aldığın zaman ben bir müddet için yok olmuş olacağım. Herkesin beni geçen seneki gibi tebdil dolaşır bilmesi münasiptir. Bu kararı vermeden önce çok düşündüm. Fakat cephemi tayinde daha fazla tereddüt edemezdim. Yepyeni ve daha müspet bir hayata başlama kararını müthiş mücadelelerden sonra aldım.

Kamyon işi için sana birkaç gün sonra Hasan adında biri müracaat edecektir. Bu işi benden daha iyi ve benden çok daha müsait şartlarla yapacağına taahhüt ederim. Namusuna da güvenilebilir.

Çoktandır verdiğim bu kararı tatbikte bu kadar geç kalışının sebebi karım, çocuğum ve sizdiniz. Fakat bu şartlar altında bu manasız hayatı devam ettirmekte yarar göremedim. Hepinizin beni affetmenizi ve tekrar buluşuncaya kadar sevgi ile hatırlamanızı isterim. Şimdiye kadar kendimden başka hiç kimseye kötülük etmemek için gayret ederdim. Artık kendime de kötülük etmemek için bu kararı verdim. Şimdi ben memleketten gidiyorum, kaçıyorum. İnşallah yakın bir zamanda daha iyi koşullarda görüşürüz.

Sabahattin

Sabahattin Ali bu mektupları zarflara koyduktan sonra Rasih Nuri'ye uzatarak, "Kardeşim," dedi, "ben sınırı geçtikten sonra gidip Berber Hasan'dan kartımı alacaksın. Ondan sonra da bu mektupları yerlerine ileteceksin. Artık o işi nasıl yaparsın, bilemem. Birinci mektup eşim Aliye'ye. Onu Ankara'ya güvendiğin bir dostunla gönderirsin. İkincisi de Mehmet Ali Cimcoz'a. Onu da kimliğini belli etmeden Tünel'deki apartmana bırakırsın."

Rasih Nuri bunları dikkatle dinlerken Sabahattin Ali yol çantasını hazırlamaya başlamıştı. Bir süre önce Rasih'e bıraktığı tabancasını mermileriyle birlikte arka cebine yerleştirdi. Tıraş makinesini, eşinin resmini, bazı notlarını, Puşkin'in Almanca kitaplarını ve fotoğraf makinesini çantasına koydu.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün özel kaleminden kendisine gönderilen başlıklı bir yazı vardı, onu titizlikle saklıyordu. O yazıyı da çantaya yerleştirdi.

Neydi o yazı? Sabahattin Ali bir süre önce İnönü'ye bir mektup yazarak Türkiye'de bir sosyalist partisinin kurulup kurulamayacağını sormuştu. Özel Kalem'den gelen yanıtta da Türk yasalarında böyle bir partinin kurulmasını engelleyen bir hüküm olmadığı belirtiliyordu.

Sabahattin Ali meşin parkasını giydi, yakalarını kaldırdı, kasketini başına geçirdi. Rasih Nuri'yle vedalaştılar. İkisi de çok duygusal anlar yaşıyordu. Son birkaç aydır birbirlerine çok alışmışlar ve çok bağlanmışlardı. Aralarında 13 yaş fark olmasına karşın aynı kuşağın insanları gibiydiler. Oysa çok değişik çevrelerden geliyorlardı. Ama ideolojik eğilimler ve Marksist görüşlerdeki birlik ikisini birbirine çok yaklaştırmıştı.

Son bir kez kucaklaştılar ve öpüştüler.

"Aman Sabahattin çok dikkatli ol! Parti'ye de danışmadan, bu işi tek başına yapıyorsun. Kimse sana yardım etmeyecek. Kimseye güvenemezsin, bunu unutma! Seni çok merak edeceğiz."

"Hiç merak etme beni. Bilirsin ben öyle oyuna filân gelmem. Bütün polislerden daha akıllı olduğumu sen bilirsin. Çok yakında sen ve Faruk aynı yoldan geçerek bana ulaşacaksınız. Belki önce çok sıkılacağız ama çok aydınlık günler göreceğiz. Yarınlara umudumu asla yitirmedim. Biliyorum, sen de benim gibi umutlusun. Hoşça kal Rasih!"

"Yolun açık olsun Sabahattin."

Rasih Nuri Kamelya Apartmanı'nın 5. katının merdiven sahanlığından ona bir süre el salladı. Sonra sokak kapısının açılıp kapandığını duyunca daireden içeri girerek koltuğa oturdu ve düşüncelere daldı. O gün evde Nailo'dan başka hiç kimse yoktu.

Sabahattin Ali, Nişantaşı'ndan bir taksiye binerek doğru Bey-

*Başın öne eğilmesin
Aldırma gönül aldırma
Ağladığın duyulmasın
Aldırma gönül aldırma*

Asla başı öne eğilmedi Sabahattin Ali'nin. Düşüncelerini yapıtlarında ve gazete yazılarında yılmadan savundu... 41 yıllık kısa yaşamı boyunca Türk edebiyatının dünya dillerine çevrilen seçkin örneklerini vermekle kalmadı, yurdu için bağımsızlık istedi, özgürlük istedi, çağdaşlaşma istedi... Bu değerlerin düşleriyle yaşadı. Bu düşlerin bedelini hapisane ve sürgünlerle geçen bir yaşamın ardından Istranca ormanlarında tutuklanıp katledilişiyile ödeyecekti.

Hıfzı Topuz bu romanda, belgelere dayanan özgün kurguyla Sabahattin Ali'nin gençlik günlerinden öldürülüşüne uzanan trajik yaşamına ayna tutuyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1150-1

9 789751 411501